N:o 8

CC BY-NC-ND 4.0 The Nobel Archive of the Swedish Academy

Till Svenska Akademiens Nobelkomité !

Till åtlydnad af mig till handa kommen inbjudan får jag härmed vördsammast förnya mitt förslag från föregående år, att Nobelpriset i litteratur måtte tillerkännas skriftställarinnan S e l m a L a g e r l ö f .

I öfrigt åberopande förra årets inlaga, tillåter jag mig framhålla de hufvudegenskaper i hennes författarskap som synas mig motivera denna heder.

Först möter då en rik inbillningskraft, som kanske mindre uppenbarar sig vid själfva utfinnandet af nya motiv än i det fantasirika utformandet af uppslag ur legend, tradition, verklighet.

Denna fantasirikedom, som redan i förstlingsverket flödade öfver alla bräddar, har alltjämt visat sig såsom en bärande egenskap i hennes författarskap, ej minst i "Nils Holgersons resa", där det gällt att låta barnen "fåglalåt förstå" och - för att begagna Viktor Rydbergs ord i "Barndomspoesin" - resa "en tron och härd åt "fursten i vårt släktes barndomsålders värld".

Till denna inbillningskraft sällar sig såsom en annan betydande gåfva gestaltningsförmågan, kraften att i dikten skapa lefvande skepnader, en egenskap, som enligt min uppfattning, utgjorde den förnämsta och varaktigaste förtjänsten i hennes förstlingsverk, Gösta Berlings Saga, hvilket i andra afseenden - komposition och stil - visserligen lämnade utrymme för befogade invändningar.

CC BY NC-ND 4.0 The Nobel Archive of the Swedish Academy

En tredje för Selma Lagerlöfs författarskap konstituerande egenskap är hennes sällsporda episka berättaregåfva. Från första början yppar sig hos henne den "Lust zum fabulieren", hvilken alltigenom kännetecknar hennes diktarpersonlighet. Hon är sagoförtäljerska af gammal art - framför allt sedan hennes språkstil förenklats och frigjorts från det falska glitter som till en början kunde förekomma,- hennes sätt att berätta är i släkt med gammal folkdikt, där episoder, sagubrott så till sägandes samgötos till ett helt, där hvardera sången var ett afslutadt för sig, på samma gång den ingick som del i ett helt. Något likartadt gäller om Selma Lagerlöfs prosadikt, hvilken gärna omfattar ett flertal afrundade stycken, de där som länkar i en kedja gripa in i hvarandra, men ock existera självständigt.

Till dessa och andra ästetiska förtjänster - oundgängliga såsom förutsättningar för ett Nobelpris - kommer dock äfven något annat, ej mindre afsevärdt. Huru fritt man nämligen än vill tolka uttrycket i Nobels testamente "i idealisk riktning", synes åtminstone så mycket däri böra inläggas, att bakom de ästetiska företrädena skall uppenbara sig en författarpersonlighet, som bjuder aktning, som eldas af höga syften, som försmår låga, ovärdiga medel. Eljes skulle man kunna prisbelöna ett skönt skal kring en anfrätt kärna.

Äfven i det afseendet fyller Selma Lagerlöfs diktning i allo måttet. Den uppenbarar främst en stark hembygdskänsla, som ursprungligen fäst vid det poesirika Värmland och allra närmast vid trakten kring Fryken, sedan bredt sig ut öfver Dalarne, öfver Konghällabygden, öfver allt Sveriges land från Skåne allt upp till Kebnekajse. Vill man hafva ett intryck af huru djupt hon förstår tolka kärleken till fosterbygden, läse man slutkapitlen i "Jerusalems" första del eller det rörande kapitlet om "den gamla bondkvinnan" i Nils Holgersons första del. Skönare och varmare - och dock utan alla stora ord - har fosterlandskärleken knappast kommit till uttryck i svensk prosadikt.

Den fantasirika sagoförtäljerskan är tillika en djupt etisk natur - hon räknar ju ock Carlyle bland sina lärofäder - och så växer det fram ur hennes diktning en allvarlig pliktkänsla. Det går såsom en röd tråd, särskildt genom hennes senare författarskap, ett

kraf på, att människan skall kämpa sin kamp till slut för att blifva sig själf,och för att genom osjälfviskhet blifva sig själf värdig. Denna åskådning framträder i flere hennes större verk - exempelvis "Jerusalem" och "Nils Holgersons saga" - men den möter oss också i många af hennes smärre berättelser, sagor och"legender" . Så i den samling, som hon senast utgifvit under titeln "En saga om en saga och andra sagor", och som rymmer flere vackra prosadikter i hvilka hennes bästa egenskaper komma till sin rätt. Särskildt må framhållas det första, i viss mån fristående kapitlet af berättelsen "Tösen från Stormyrtorpet", hvilket ursprungligen offentliggjordes som ett helt för sig, samt samlingens bästa stycke "Bröllopsmarschen" - om hur en rik och förmögen spelman hyllar sin fattige yrkesbroder, som han håller för den förnämste och därmed framkallar dennes skönaste låt, en vacker symbol för konstnärsoegennytta och för den befrielse som hyllning och heder från medtäflare kan öfva på bundna konstnärstankar.

Slutligen hvälfver sig öfver hela Selma Lagerlöfs diktning en religiös optimism, som innerst bottnar i en harmonisk personlighet.

x x
x

Selma Lagerlöfs författarskap har visat sig mäktigt fånga intresse och erkännande från vidsträckta kretsar, så i hemland som utland, och fyller äfven i detta fall ett kraf som väl till sist också måste anses böra uppställas för en Nobelpristagare. I detta fall kan erinras om den våg af sympati, som - oberoende af olika konstuppfattning och lifsåskådning - från skilda håll och skilda åldrar kom författarinnan till del på hennes femtioårsdag,från alla svenska bygder liksom från Nordens andra land.

Äfven i den utländska pressen hafva vid detta tillfälle nya, sällsynt sympatiska uttalanden förekommit om hennes författarskap, som må fogas till den lista jag förra året inlämnade. Den ansedda franska tidskriften Revue Bleue har innehållit en utförlig, genom ett par häften fortlöpande lofordande karaktäristik särskildt af hennes ungdomsverk, och - utom andra mera kortfattade uttalanden - har den tyska prässen meddelat flere mycket ingående skildringar. af hennes litterära personlighet. Sålunda månadsskriften "Kulturfragen", München (af Anna Brunnemann), Neue Badische Landeszeitung

CC BY-NC-ND 4.0 The Nobel Archive of the Swedish Academy

kraf på, att människan skall kämpa sin kamp till slut för att blifva sig själf, och för att genom osjälfviskhet blifva sig själf värdig. Denna åskådning framträder i flere hennes större verk - exempelvis "Jerusalem" och "Nils Holgersons saga" - men den möter oss också i många af hennes smärre berättelser, sagor och "legender" . Så i den samling, som hon senast utgifvit under titeln "En saga om en saga och andra sagor", och som rymmer flere vackra prosadikter i hvilka hennes bästa egenskaper komma till sin rätt. Särskildt må framhållas det första, i viss mån fristående kapitlet af berättelsen "Tösen från Stormyrtorpet", hvilket ursprungligen offentliggjordes som ett helt för sig, samt samlingens bästa stycke "Bröllopsmarschen" - om hur en rik och förmögen spelman hyllar sin fattige yrkesbroder, som han håller för den förnämste och därmed framkallar dennes skön/aste låt, en vacker symbol för konstnärsoegennytta och för den befrielse som hyllning och heder från medtäflare kan öfva på bundna konstnärstankar.

Slutligen hvälfver sig öfver hela Selma Lagerlöfs diktning en religiös optimism, som innerst bottnar i en harmonisk personlighet.

x x
x

Selma Lagerlöfs författarskap har visat sig mäktigt fånga intresse och erkännande från vidsträckta kretsar, så i hemland som utland, och fyller äfven i detta fall ett kraf som väl till sist också måste anses böra uppställas för en Nobelpristagare. I detta fall kan erinras om den våg af sympati, som - oberoende af olika konstuppfattning och lifsåskådning - från skilda håll och skilda åldrar kom författarinnan till del på hennes femtioårsdag, från alla svenska bygder liksom från Nordens andra land.

Äfven i den utländska pressen hafva vid detta tillfälle nya, sällsynt sympatiska uttalanden förekommit om hennes författarskap, som må fogas till den lista jag förra året inlämnade. Den ansedda franska tidskriften Revue Bleue har innehållit en utförlig, genom ett par häften fortlöpande lofordande karaktäristik särskildt af hennes ungdomsverk, och - utom andra mera kortfattade uttalanden - har den tyska prässen meddelat flere mycket ingående skildringar. af hennes litterära personlighet. Sålunda månadsskriften "Kulturfragen", München (af Anna Brunnemann), Neue Badische Landeszeitung

CC BY-NC-ND 4.0 The Nobel Archive of the Swedish Academy

ser och legender, däribland mästerliga saker, och så följde Selma Lagerlöfs mäktigaste bok: första delen af "Jerusalem ". Det är väl det skönaste och största som den nyare svenska poesien bragt, en bok öfver Sverges själ, mångfaldig och dock enhetlig, mild och väldig, realistisk och visionär. Det svenska bondefolkets lif är däri skildradt och jag vet ingen annan nyare bok, i hvilken ett folks själ, så har kommit till uttryck. Jag vet ej häller någon dikt, i hvilken en församlings religiösa lif och lefverne framställes så åskådligt, sakligt och fint."

"Andra delen af det stora verket har väl icke denna absoluta ursprungliga fullkomlighet, men är dock skön och storartad nog och uppväger många berömda romaner --- Om ej den första delen vore, skulle det icke falla någon in att kritisera den andra delen så strängt, men den första delen är ett så underbart verk, att man läser den andra med oändligt stegrade anspråk. Men därför bör ej det mycknа sköna och gripande som finnes däri glömmas."

Med varma loford omtalar Hesse hennes Kristuslegender, och skrifver bl. a. "Så ofta någon börjar tala kritiskt om Selma Lagerlöf och så ofta hos mig själf vid läsningen uppstått tvifvel om detaljer, här var jag dock alltid tacksamt troende. Hvar i hela världen finns en diktare, som skulle våga berätta oss om Jesus ? Icke symboliskt med sociala anspelningar, icke historiskt med kritiska detaljer, ej häller liksom värfvande till en frälsningsarmé, utan rent okonstladt såsom om ämnet icke hade några hakar eller afgrunder. Men det har Selma Lagerlöf mäktat."

Hesse ägnar - bland Selma Lagerlöfs öfriga böcker, som han säger alla äro honom kära och dyrbara - särskild uppmärksamhet åt den eljes föga erkända "Herr Arnes pängar", hvars stora stränga balladstil han anser mäktig och gripande som en urgammal saga, och hvars stora tragik han finner vara af utomordentlig verkan. Han anser onödigt att säga allt det berömmande som "En herrgårdssägen" och den förtjusande "Nils Holgerson förtjäna. "Ty den som en gång allvarligt sysslat med ett arbete af Selma Lagerlöf - "die herrliche Schwedin" - måste och skall begära att få läsa mera af henne."

Slutligen vill jag såsom ytterligare bevis för den uppmärksamhet, som Selma Lagerlöfs författarskap ådragit sig särskildt i

CC BY-NC-ND 4.0 The Nobel Archive of the Swedish Academy